

ILOMBA

UDK: 674.031.757.291.2

NAZIVI

Ilomba je naziv drva botaničke vrste *Pycnanthus angolensis* Exell iz porodice *Myristicaceae*.

Trgovački je naziv te vrste ilomba (Njemačka, Francuska, Velika Britanija, Gabon, Kamerun, Kongo), adria, effoi, héteré, qualélé walélé (Obala Bjelokosti), otie, etsi (Gana), dihn, dihin (Liberija), abora, akomu, Ekom (Nigerija), bali, bamba, bokondo, ilimba, nesamba, teng, tian (Kamerun), kombo, mulomba (Gabon), bosenga, lolako, lomba, thsimbuku, lusenga sen ga (Kongo) te mutuje (Angola).

NALAZIŠTE

Stabla ilombe rastu u tropskim šumama zapadne, srednje i južne Afrike, u Liberiji, Obali Bjelokosti, Gani, Nigeriji, Kamerunu, Gabonu, Kongu, Angoli i Ugandi. Glavno su područje rasprostranjenosti tog drveta nizine tropskih prašuma te poluzimzelene i vazdazelene tropske šume.

STABLO

U svojoj domovini ilomba naraste od 30 do 40 metara, dužina debla mu je do 20 metara, a prsni promjer od 0,6 do 1,2 metra. Deblo je pravilnog, cilindričnog oblika. Kora mu je glatka, a sa starenjem i raspuca.

Vanjska kora drveta je pepeljasto siva, a unutar nja crvena. Debljina kore kreće se od 1 do 3 centimetra.

DRVO

Makroskopska obilježja

Srževina i bjeljika drva jedva se razlikuju po boji. Drvo je sivosmeđe do smečkaste boje, s crvenim tonovima nalik na drvo okume. Tekstura drva je jednolična, gruba i sjajna (svjetlucava), slabo dekorativna. Svježe drvo neugodnog je mirisa, koji se sušenjem izgubi. Drvo je rastresito porozno. Granica goda okom je jedva uočljiva. Pore su dobro vidljive okom, a drvni traci vidljivi su povećalom.

Mikroskopska obilježja

Traheje su pojedinačne ili u paru, rjeđe radijalno raspoređene. Promjer traheja iznosi 160...215...280 mikrometara, gustoća im je 0...2...4 na 1 mm² poprečnog presjeka. Volumni udio traheja iznosi 1,4...3,6...6,5 %. Traheje srži nisu ispunjene sržnim tvarima. Aksijalni je

parenhim paratrahealan. Volumni udio aksijalnog parenhima iznosi 2,6...4,4...5,4 %.

Drvni su traci heterogeni, visine 180...720...1130 mikrometara, odnosno do 18 stanica; širine 21...44...73 mikrometara, odnosno od 2 do 3 stanice. Gustoća drvnih trakova je 5...6...9 na 1 mm. Volumni je udio drvnih trakova 32,6...33,7...34,8 %. Drvna su vlakanca libiformska, odnosno vlaknaste traheide. Dugačka su 1140...1580...2140 mikrometara. Debljina staničnih stijenki vlakancaca iznosi 1,3...2,1...2,75 mikrometara, a promjer lumena 9,0...20,8...33,4 mikrometara. Volumni je udio vlakancaca oko 55,8...58,3...62,5 %.

Fizikalna svojstva

Gustoća standardno suhog drva, ρ_0	290...410...500 kg/m ³
Gustoća prosušenog drva, ρ_{12-15}	420...490...600 kg/m ³
Gustoća sirovog drva, ρ_s	750...800 kg/m ³
Poroznost	oko 73 %
Radijalno utezanje, β_r	3,4...5,5 %
Tangentno utezanje, β_t	7,2...9,6 %
Volumno utezanje, β_v	10,7...14,2 %

Mehanička svojstva

Čvrstoća na tlak	24,5...57,5 MPa
Čvrstoća na vlak, okomito na vlakanca	17...29 MPa
Čvrstoća na savijanje	48...100 MPa
Tvrdoća (prema Brinelu), paralelno s vlakancima	oko 3,2 MPa
Tvrdoća (prema Brinelu), okomito na vlakanca	oko 1,6 MPa
Modul elastičnosti	5,8...12,9 GPa

TEHNOLOŠKA SVOJSTVA

Obradivost

Drvo se strojno i ručno dobro obrađuje. Dobro se ljušti, pili i blanja. Brušenjem i politiranjem lako se površinski obrađuje, a tako obrađena površina lako prima sve vrste boja i lakova. Dobro se lijepi. Čavle i vijke lako prima i dobro drži.

Sušenje

Potrebno je pridati posebnu pozornost sušenju jer je drvo bliže srcu sklono raspucavanju i utezanju. Drvo je pogodna podloga za razvoj gljiva plijesni i za insekte.

Trajnost i zaštita

Prema normi HRN 350-2, 2005, srž drva slabo je otporna do otporna na gljive truležnice (razred otpornosti 5) i podložna napadu termita (razred otpornosti S). Srž je vrlo permeabilna (razred 1).

Prema normama, drvo se može upotrebljavati bez kemijske zaštite samo u uvjetima razreda opasnosti 1 (isključivo u unutarnjim prostorima).

Uporaba

Ljušteni furnir ilombe dobro zamjenjuje furnir od drva okume, pa se rabi za proizvodnju šperploča. Kao lako drvo upotrebljava se u interijerima te za izradu namještaja, drvene ambalaže i specijalnih drvenih proizvoda (npr. kutija za cigare, drvenih kućišta, olovaka, rezbarija).

Sirovina

Drvo ilomba isporučuje se u obliku trupaca i piljenica različitih dimenzija.

Napomena

Popularnost upotrebe ilombe počela je rasti nakon Drugoga svjetskog rata, a sredinom 20. stoljeća to se drvo smatralo vrednijim drvom u Centralnoj Africi.

Stabla ilombe u Ugandi rade sjenu na plantažama banane i kave. Većina dijelova stabla iskorištava se i u tradicionalnoj afričkoj medicini. U rodu *Pycnanthus* poznato je pet vrsta. Drvo sličnih svojstava imaju i ove vrste drveća: *Cephalosphaera usambarensis* Warb., *Coelocaryum oxycarpum* Stapf., *Virola surinamensis* Warb., *Virola* spp.

Literatura

1. Richter, H. G.; Dallwitz, M. J. (2000 onwards): „Commercial timbers: descriptions, illustrations, identification, and information retrieval“. In English, French, German, and Spanish. Version: 4th May 2000. <http://bio-diversity.uno.edu/delta/>
2. Wagenführ, R.; Scheiber, C., 1974: HOLZATLAS, VEB Fachbuchverlag, Leipzig, 501-502.
3. ***HRN EN 350-2, 2005: Trajnost drva i proizvoda na osnovi drva – Prirodna trajnost masivnog drva, 2. dio.
4. ***1964: Wood dictionary, Elsevier publishing company, Amsterdam.
5. *** <http://tropix.cirad.fr/FichiersComplementaires/EN/Africa/ILOMBA.pdf> (preuzeto 7. siječnja 2016.).

prof. dr. sc. Jelena Trajković
doc. dr. sc. Bogoslav Šefc